

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 29 stycznia 2013 r.*

Współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych — Decyzja ramowa 2002/584/WSiSW — Europejski nakaz aresztowania i procedura wydawania osób między państwami członkowskimi — Europejski nakaz aresztowania wydany w celu przeprowadzenia postępowania karnego — Podstawy odmowy wykonania

W sprawie C-396/11

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Curtea de Apel Constanța (Rumunia) postanowieniem z dnia 18 maja 2011 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 27 lipca 2011 r., w postępowaniu dotyczącym wykonania europejskich nakazów aresztowania wydanych przeciwko

Ciprianowi Vasilemu Radu,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, K. Lenaerts, wiceprezes, A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, L. Bay Larsen, A. Rosas, M. Berger i E. Jarašiūnas, prezesi izb, E. Juhász, A. Ó Caoimh (sprawozdawca), J.C. Bonichot, A. Prechal i C.G. Fernlund, sędziowie,

rzecznik generalny: E. Sharpston,

sekretarz: M. Aleksejev, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 10 lipca 2012 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu C.V. Radu przez C. Cojocar i T. Chiuariu, avocats,
- w imieniu Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Constanța przez prokuratora generalnego E.C. Grecu,
- w imieniu rządu rumuńskiego przez R.M. Giurescu, A. Voicu i R. Radu, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka i J. Vlácilá, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niemieckiego przez J. Kemper i T. Henzega, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: rumuński.

- w imieniu rządu litewskiego przez R. Mackevičienė i A. Svinkūnaitė, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu austriackiego przez C. Pesendorfer, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu polskiego przez M. Szpunara, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez C. Murrel, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez L. Bouyon, M.W. Bogensbergera i H. Krämera, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 18 października 2012 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy interpretacji decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. L 190, s. 1), zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. (Dz.U. L 81, s. 24) (zwanej dalej „decyzją ramową 2002/584”), w związku z art. 6, 48 i 52 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”) i z art. 5 i 6 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC”).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach postępowania w sprawie wykonania przez Rumunię czterech europejskich nakazów aresztowania wydanych przez organy niemieckie przeciwko C.V. Radu, obywatelowi rumuńskiemu, w celu przeprowadzenia postępowania karnego w związku z dokonaniem przez niego czynów rozboju.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motywy 1, 5–8, 10, 12 i 13 decyzji ramowej 2002/584 brzmią następująco:
 - „(1) Zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej w Tampere z dnia 15 i 16 października 1999 r., w szczególności z ich pkt 35, należy znieść formalną procedurę ekstradycyjną między państwami członkowskimi w odniesieniu do prawomocnie skazanych osób uciekających przed sprawiedliwością oraz należy przyspieszyć procedury ekstradycyjne w odniesieniu do osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa.
 - [...]
 - (5) Cel Unii, jakim jest ustanowienie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, prowadzi do zniesienia ekstradycji między państwami członkowskimi i zastąpienia jej systemem przekazywania osób między organami sądowymi. W dalszej perspektywie wprowadzenie nowego, uproszczonego systemu przekazywania osób skazanych bądź podejrzanych, w celach wykonania wyroku lub wszczęcia postępowania prowadzącego do wydania wyroku w sprawach karnych, stwarza możliwość usunięcia złożoności obecnych procedur ekstradycyjnych i związanej z nimi możliwości przewlekania postępowania. Dominująca do dziś między państwami członkowskimi

tradycyjna współpraca w zakresie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości powinna zostać zastąpiona przez system swobodnego przepływu orzecznictwa sądowego w sprawach karnych, obejmujący zarówno decyzje prawomocne, jak i nieprawomocne.

- (6) Europejski nakaz aresztowania, przewidziany w niniejszej decyzji ramowej, stanowi pierwszy konkretny środek w dziedzinie prawa karnego wprowadzający zasadę wzajemnego uznawania, którą Rada Europejska określa jako »kamień węgielny« współpracy sądowej.
- (7) Jako że cel, jakim jest zastąpienie systemu wielostronnej ekstradycji, zbudowany na fundamencie Europejskiej konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r., nie może zostać w sposób wystarczający osiągnięty przez działające jednostronnie państwa członkowskie, natomiast z uwagi na rozmiary lub skutki możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie Unii, Rada może przyjąć odpowiednie środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 2 [UE] i art. 5 [WE] [...].
- (8) Decyzje w sprawie wykonywania europejskiego nakazu aresztowania należy poddawać należyтым kontrolom, co oznacza, że organ sądowy państwa członkowskiego, na terytorium którego osoba, której wniosek dotyczy, została aresztowana, zobowiązany jest do podjęcia decyzji w sprawie przekazania tej osoby.

[...]

- (10) Mechanizm europejskiego nakazu aresztowania opiera się na wysokim stopniu zaufania w stosunkach między państwami członkowskimi. Jego wykonanie można zawiesić jedynie w przypadku poważnego i trwałego naruszenia przez jedno z państw członkowskich zasad określonych w art. 6 ust. 1 [UE], ustalonych przez Radę na podstawie art. 7 ust. 1 [UE] ze skutkami określonymi w jego art. 7 ust. 2.

[...]

- (12) Niniejsza decyzja ramowa respektuje prawa podstawowe i przestrzega zasad uznanych w art. 6 [UE] oraz tych, które znajdują odbicie w [karcie], w szczególności w jej rozdziale VI. Żadnego z przepisów niniejszej decyzji ramowej nie należy interpretować jako zakazującego odmowy przekazania osoby, w odniesieniu do której europejski nakaz aresztowania został wydany, kiedy istnieją, oparte o obiektywne przesłanki, podstawy do przypuszczenia, że wymieniony nakaz aresztowania został wydany w celu ścigania lub ukarania osoby ze względu na jej płeć, rasę, religię, pochodzenie etniczne, obywatelstwo, język, poglądy polityczne lub orientację seksualną, lub że jej sytuacja może ulec pogorszeniu z jednej z tych przyczyn.

Niniejsza decyzja ramowa nie uniemożliwia państwu członkowskiemu stosowania własnych norm konstytucyjnych odnoszących się do sprawiedliwego procesu, wolności zrzeszania się, wolności prasy i wolności słowa w innych mediach.

- (13) Żadna osoba nie może zostać usunięta, wydalona lub ekstradowana do państwa, w którym istnieje poważne ryzyko, że zostanie ona skazana na karę śmierci, poddana torturom lub innemu niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu lub karze”.

- 4 Artykuł 1 owej decyzji ramowej definiuje europejski nakaz aresztowania i obowiązek jego wykonania w następujący sposób:

„1. Europejski nakaz aresztowania stanowi decyzję sądową wydaną przez państwo członkowskie w celu aresztowania i przekazania przez inne państwo członkowskie osoby, której dotyczy wniosek, w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego.

2. Państwa członkowskie wykonują każdy europejski nakaz aresztowania w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej.

3. Niniejsza decyzja ramowa nie skutkuje modyfikacją obowiązku poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad prawa zawartych w art. 6 [UE]”.

- 5 Zgodnie z art. 3 decyzji ramowej, zatytułowanym „Obligatoryjna odmowa wykonania europejskiego nakazu aresztowania”:

„Właściwy sądowy organ państwa członkowskiego wykonującego europejski nakaz aresztowania (zwany dalej »wykonującym nakaz organem sądowym«) odmawia wykonania europejskiego nakazu aresztowania w następujących przypadkach:

[...]

- 2) jeśli wykonujący nakaz organ sądowy zostaje poinformowany, że w stosunku do osoby, której dotyczy wniosek, zapadło w związku z popełnieniem tych samych czynów prawomocne orzeczenie w państwie członkowskim, z zastrzeżeniem, że jeśli została orzeczona kara, to została ona wykonana lub jest wykonywana, lub też nie może być dłużej wykonywana w świetle prawa państwa członkowskiego, w którym nastąpiło skazanie;

[...]”.

- 6 Zgodnie z art. 4 tej decyzji ramowej, zatytułowanym „Fakultatywna odmowa wykonania europejskiego nakazu aresztowania”:

„Wykonujący nakaz organ sądowy może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania:

[...]

- 2) w przypadku gdy osoba podlegająca europejskiemu nakazowi aresztowania jest ścigana w wykonującym nakaz państwie członkowskim za ten sam czyn, który stanowi podstawę wydania europejskiego nakazu aresztowania;

[...]

- 5) jeśli wykonujący nakaz organ sądowy zostaje powiadomiony, że w stosunku do osoby, której dotyczy wniosek, zapadło, odnośnie do tych samych czynów, prawomocne orzeczenie w państwie trzecim, z zastrzeżeniem, że jeśli została orzeczona kara, to została ona wykonana lub jest aktualnie wykonywana, albo w myśl prawa kraju skazania nie może być dłużej wykonywana;

[...]”.

- 7 Artykuł 4a decyzji ramowej 2002/584, zatytułowany „Decyzje wydane w wyniku rozprawy, na której dana osoba nie stawiła się osobiście”, pozwala wykonującemu nakaz organowi sądowemu, pod pewnymi warunkami, odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary, jeżeli dana osoba nie stawiła się osobiście na rozprawie, w wyniku której wydano orzeczenie.

- 8 Artykuł 5 tej decyzji dotyczy gwarancji ze strony wydającego nakaz państwa członkowskiego udzielanych w szczególnych przypadkach.

- 9 Artykuł 8 owej decyzji odnosi się do treści i formy europejskiego nakazu aresztowania. Ustęp 1 lit. d) i f) tego artykułu przewiduje, że nakaz powinien zawierać następujące informacje:

- „d) charakter i kwalifikacj[ę] prawn[ą] przestępstwa, szczególnie w odniesieniu do art. 2;
- e) opis okoliczności popełnienia przestępstwa, w tym jego czas i miejsce oraz stopień jego popełnienia przez osobę, której dotyczy wnioszek;
- f) orzeczon[ą] kar[ę], jeśli istnieje prawomocny wyrok, lub skal[ę] przewidzianych za to przestępstwo kar w świetle prawodawstwa wydającego nakaz państwa członkowskiego”.

- 10 Artykuł 11 omawianej decyzji ramowej, zatytułowany „Prawa osoby, której dotyczy wnioszek”, stanowi w ust. 1:

„W momencie aresztowania osoby, której dotyczy wnioszek, wykonujący nakaz właściwy organ sądowy, zgodnie z prawem krajowym, powiadamia tę osobę o europejskim nakazie aresztowania i jego treści, a także o możliwości wyrażenia przez tę osobę zgody na jej przekazanie wydającemu nakaz organowi sądowemu”.

- 11 Artykuł 13 decyzji ramowej 2002/584, zatytułowany „Zgoda na przekazanie”, stanowi w ust. 1 i 2:

„1. Jeśli aresztowana osoba powiadamia, że zgadza się na przekazanie, to zgodę tę oraz, w odpowiednich przypadkach, zrzeczenie się prawa do skorzystania z zasady szczególności, o której mowa w art. 27 ust. 2, wyraża przed wykonującym nakaz organem sądowym zgodnie z prawem krajowym wykonującego nakaz państwa członkowskiego.

2. Każde państwo członkowskie przyjmuje środki niezbędne, aby zapewnić, że zgoda ta oraz, w odpowiednich przypadkach, zrzeczenie się określone w ust. 1 zostały wyrażone w sposób wskazujący, że osoba, której to dotyczy, wyraziła je dobrowolnie i mając pełną świadomość konsekwencji. W tym celu osoba, której dotyczy wnioszek, ma prawo do korzystania z pomocy prawnej.

[...]”.

- 12 Artykuł 14 tej decyzji ramowej, zatytułowany „Sądowe przesłuchanie osoby, której dotyczy wnioszek”, stanowi, iż w przypadku gdy osoba aresztowana nie wyraża zgody na jej przekazanie, jak to określono w art. 13, ma ona prawo do przesłuchania przez wykonujący nakaz organ sądowy zgodnie z prawem wykonującego nakaz państwa członkowskiego.

- 13 Artykuł 15 owej decyzji ramowej, zatytułowany „Decyzja o przekazaniu”, wyjaśnia w ust. 2 i 3:

„2. Jeśli wykonujący organ sądowy uważa informacje przekazane przez wydające nakaz państwo członkowskie za niewystarczające do celów podjęcia decyzji o przekazaniu, występuje o bezzwłoczne przekazanie niezbędnych informacji uzupełniających, w szczególności w odniesieniu do art. 3–5 oraz art. 8, oraz może ustalić termin ich otrzymania, z uwzględnieniem konieczności zachowania terminu określonego w art. 17.

3. Wydający nakaz organ sądowy może w dowolnym terminie przesyłać wszelkie dodatkowe przydatne informacje do wykonującego nakaz organu sądowego”.

- 14 Artykuł 19 tej decyzji ramowej, zatytułowany „Przesłuchiwanie osoby przed podjęciem decyzji”, stanowi w ust. 1 i 2:

„1. Osobę, której dotyczy wnioski, przesłuchuje organ sądowy w asyście drugiej osoby wyznaczonej zgodnie z prawem państwa członkowskiego obowiązującym dla wnioskującego sądu.

2. Osobę, której dotyczy wnioski, przesłuchuje się zgodnie z prawem wykonującego nakaz państwa członkowskiego i na warunkach ustalonych w drodze wzajemnego porozumienia między organem sądowym wydającym i organem sądowym wykonującym nakaz.

[...]”.

Prawo rumuńskie

- 15 Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală (ustawa nr 302/2004 w sprawie międzynarodowej współpracy sądowej w sprawach karnych, *Monitorul Oficial al României*, część I, nr 377 z dnia 31 maja 2011 r., zwana dalej „ustawą nr 302/2004”) zawiera tytuł III, „Przepisy dotyczące współpracy z państwami członkowskimi Unii Europejskiej w zakresie stosowania [decyzji ramowej]”. W skład tego tytułu wchodzi rozdział III, zatytułowany „Wykonanie przez rumuńskie organy europejskiego nakazu aresztowania”. Rozdział ten zawiera następujące przepisy:

„Artykuł 98 –

Podstawy odmowy wykonania nakazu

(2) Rumuński organ wykonujący nakaz może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania w następujących przypadkach:

[...]

- b) w przypadku gdy osoba, w stosunku do której wydano europejski nakaz aresztowania, jest ścigana w Rumunii za ten sam czyn, który stanowi podstawę wydania europejskiego nakazu aresztowania”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 16 W dniach 25 maja i 3 czerwca 2009 r. do Curtea de Apel Constanța (sądu apelacyjnego w Konstancy) (Rumunia), występującego w charakterze wykonującego nakaz organu sądowego, wpłynęły wnioski niemieckich organów sądowych w sprawie przekazania C.V. Radu – osoby ściganej na podstawie czterech europejskich nakazów aresztowania wydanych przez prokuratury w Münsterze, Coburgu, Bielefeldzie i Verden (Niemcy), odpowiednio, w dniach 14 marca 2007 r., 16 marca 2007 r., 8 sierpnia 2007 r. i 26 lutego 2008 r., w celu przeprowadzenia postępowania karnego w związku z dokonaniem przez tę osobę czynów zabronionych w postaci rozboju w rozumieniu art. 211 rumuńskiego kodeksu karnego. Ciprian Vasile Radu nie wyraził zgody na swoje przekazanie.
- 17 Postanowieniem z dnia 5 czerwca 2009 r. Curtea de Apel Constanța zarządził wykonanie trzech europejskich nakazów aresztowania, a konkretnie nakazów wydanych przez prokuratury w Münsterze, Coburgu i Verden. Sąd odsyłający odmówił natomiast – na podstawie art. 98 ust. 2 lit. b) ustawy nr 302/2004 – wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w dniu 8 sierpnia 2007 r. przez prokuraturę w Bielefeldzie ze względu na okoliczność, że przeciwko C.V. Radu toczy się w Rumunii postępowanie karne przed Tribunalul Bacău (sądem okręgowym w Bacău) w związku z czynem, który stanowi podstawę wydania nakazu. Sąd ten odroczył więc wydanie decyzji w sprawie

przekazania C.V. Radu do chwili zakończenia postępowania toczącego się w tej sprawie przed sądami rumuńskimi, jednocześnie utrzymując wobec niego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 30 dni.

- 18 Wyrokiem z dnia 18 czerwca 2009 r. Înalta Curte de Casație și Justiție a României (rumuński wysoki trybunał kasacyjny i sprawiedliwości) uchylił to postanowienie i przekazał sprawę Curtea de Apel de Constanța do ponownego rozpoznania. Nakazał ponadto zwolnienie C.V. Radu z aresztu, postanawiając jednocześnie o zastosowaniu wobec niego środka zapobiegawczego w postaci ograniczenia prawa do swobodnego przemieszczania się, a konkretnie zakazu opuszczania obszaru gminy, w której zamieszkuje – miasta Bacău – bez uprzedniej zgody sądu, oraz nakładając na niego inne obowiązki.
- 19 Na rozprawie przed Curtea de Apel de Constanța, która odbyła się w dniu 22 lutego 2011 r., C.V. Radu sprzeciwił się wykonaniu wydanych przeciwko niemu europejskich nakazów aresztowania. W tym względzie stwierdził on najpierw, że w chwili przyjęcia decyzji ramowej 2002/584 ani prawa podstawowe zapisane w EKPC, ani te, które zostały zagwarantowane w karcie, nie były wyraźnie włączone do treści traktatów założycielskich Unii Europejskiej. Tymczasem zgodnie z art. 6 TUE postanowienia zarówno karty, jak i EKPC stały się postanowieniami prawa pierwotnego Unii, w związku z czym przepisy decyzji ramowej 2002/584 należało odtąd interpretować i stosować zgodnie z postanowieniami karty i EKPC. Ciprian Vasile Radu podkreślił następnie, że owa decyzja ramowa nie została wprowadzona we wszystkich państwach członkowskich w sposób jednolity. W szczególności Bundesverfassungsgericht (federalny trybunał konstytucyjny) (Niemcy) wyrokiem z dnia 18 lipca 2005 r. uznał niemiecką ustawę transponującą tę decyzję ramową za niekonstytucyjną i nieważną do chwili uchwalenia nowej ustawy. Europejski nakaz aresztowania jest tymczasem wykonywany w oparciu o zasadę wzajemności. Ciprian Vasile Radu podniósł wreszcie, że organy sądowe państwa członkowskiego wykonania nakazu mają obowiązek zbadania, czy w państwie członkowskim wydania nakazu przestrzegane są prawa podstawowe zagwarantowane w karcie i w EKPC. Jeżeli tak nie jest, organy te mają podstawy do odmowy wykonania danego europejskiego nakazu aresztowania, niezależnie od okoliczności, że tego rodzaju podstawa odmowy wykonania nakazu nie została wyraźnie przewidziana w decyzji ramowej 2002/584.
- 20 W tych okolicznościach Curtea de Apel Constanța postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy przepisy art. 5 ust. 1 [EKPC] i art. 6 [karty] w związku z [jej] art. 48 i 52 [...], w związku także z art. 5 ust. 3 i 4 oraz z art. 6 ust. 2 i 3 [EKPC], stanowią przepisy prawa pierwotnego [Unii] zawarte w traktatach założycielskich?
 - 2) Czy działanie właściwego organu sądowego państwa wykonania europejskiego nakazu aresztowania polegające na pozbawieniu wolności i przymusowym przekazaniu bez zgody osoby, w stosunku do której wydany został europejski nakaz aresztowania (osoby, której dotyczy wniosek o aresztowanie i wydanie), stanowi ingerencję przez państwo wykonania [nakazu] w wolność osobistą osoby, której aresztowania i wydania zażądano, która to wolność jest zagwarantowana w prawie Unii na mocy art. 6 TUE w związku z art. 5 ust. 1 [EKPC] i na mocy art. 6 [karty] w związku z [jej] art. 48 i 52 [...], w związku także z art. 5 ust. 3 i 4 oraz art. 6 ust. 2 i 3 [EKPC]?
 - 3) Czy ingerencja państwa wykonania europejskiego nakazu aresztowania w prawa i gwarancje przewidziane w art. 5 ust. 1 [EKPC] i art. 6 [karty] w związku z [jej] art. 48 i 52 [...], w związku także z art. 5 ust. 3 i 4 oraz z art. 6 ust. 2 i 3 [EKPC], powinna spełniać warunek konieczności w społeczeństwie demokratycznym i warunek proporcjonalności względem szczególnego założonego celu?

- 4) Czy właściwy organ sądowy państwa wykonania europejskiego nakazu aresztowania może oddalić wniosek o przekazanie bez naruszenia zobowiązań ustanowionych w traktatach założycielskich i innych przepisach prawa [Unii] z uwagi na brak łącznego spełnienia wszystkich przesłanek zgodnie z art. 5 ust. 1 [EKPC] i z art. 6 [karty] w związku z [jej] art. 48 i 52 [...], w związku także z art. 5 ust. 3 i 4 oraz z art. 6 ust. 2 i 3 [EKPC]?
- 5) Czy właściwy organ sądowy państwa wykonania europejskiego nakazu aresztowania może oddalić wniosek o przekazanie bez naruszenia zobowiązań ustanowionych w traktatach założycielskich i innych przepisach prawa wspólnotowego z uwagi na brak transpozycji lub niepełną czy też nieprawidłową transpozycję (w znaczeniu niezachowania warunku wzajemności) [decyzji ramowej 2002/584] przez państwo wydania europejskiego nakazu aresztowania?
- 6) Czy przepisy art. 5 ust. 1 [EKPC] i art. 6 [karty] w związku z [jej] art. 48 i 52 [...], w związku także z art. 5 ust. 3 i 4 oraz z art. 6 ust. 2 i 3 [EKPC], do których odwołuje się art. 6 TUE, są sprzeczne z prawem krajowym państwa członkowskiego Unii Europejskiej – Rumunii, a w szczególności z tytułem III ustawy nr 302/2004, a także czy [decyzja ramowa 2002/584] została prawidłowo transponowana na mocy tych przepisów?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności

- 21 Rządy rumuński i austriacki oraz Komisja podnoszą, iż niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest niedopuszczalny, jako że w postanowieniu odsyłającym nie wyjaśniono powodów, dla których dokonanie wykładni przepisów prawa Unii i postanowień karty jest konieczne dla rozstrzygnięcia sporu. Postawione pytania mają w związku z tym charakter abstrakcyjny, a żądana w nich wykładania prawa Unii ma walor czysto teoretyczny. W szczególności w opinii tych stron, popieranym w tym względzie przez rząd niemiecki, postanowienie odsyłające nie pozwala ani na ustalenie powodów, którymi kieruje się sąd rozpatrujący spór w postępowaniu głównym, rozważając możliwość odmowy wykonania spornych europejskich nakazów aresztowania ze względu na naruszenie praw podstawowych zainteresowanego, ani tego, w jaki sposób wykonanie owych nakazów skutkowałoby naruszeniem tych praw.
- 22 Wypada przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem pytania dotyczące wykładni prawa Unii, z którymi zwrócił się do Trybunału sąd odsyłający w ramach stanu prawnego i faktycznego, za którego ustalenie jest on odpowiedzialny, a prawidłowość tego ustalenia nie podlega ocenie Trybunału, korzystają z domniemania, iż mają znaczenie dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w trybie prejudycjalnym, o które wnioskował sąd odsyłający, jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wnioskowano, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego niezbędnymi do udzielenia użytecznej odpowiedzi na pytania, które zostały mu postawione (wyrok z dnia 22 czerwca 2010 r. w sprawach połączonych C-188/10 i C-189/10 Melki i Abdeli, Zb.Orz. s. I-5667, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 23 W rozpatrywanej sprawie poprzez swoje cztery pierwsze pytania oraz poprzez swoje pytanie szóste sąd odsyłający dąży zasadniczo do ustalenia, czy jest on uprawniony do badania okoliczności, czy wydanie europejskiego nakazu aresztowania nie narusza praw podstawowych, a jeżeli tak było, to czy może on odmówić jego wykonania, mimo że ani decyzja ramowa 2002/584, ani transponujące ją ustawodawstwo krajowe nie przewidują takiej podstawy odmowy wykonania nakazu. Poprzez swoje pytanie piąte sąd odsyłający dąży też do ustalenia, czy odmowa taka jest możliwa, jeżeli owa decyzja ramowa nie została transponowana w państwie członkowskim wydania nakazu.

- 24 W pierwszej kolejności trzeba stwierdzić, że pytanie piąte jest hipotetyczne. Już bowiem samo wydanie spornych europejskich nakazów aresztowania świadczy o tym, że w chwili ich wydania decyzja ramowa 2002/584 została transponowana przez Republikę Federalną Niemiec, co na rozprawie potwierdził rząd niemiecki. Pytanie to jest wobec tego niedopuszczalne.
- 25 Co się tyczy pozostałych pytań, trzeba zauważyć, że dotyczą one w szczególności interpretacji decyzji ramowej 2002/584 oraz niektórych postanowień karty w ramach rzeczywistego sporu dotyczącego wykonania kilku europejskich nakazów aresztowania wydanych przez organy niemieckie w celu przeprowadzenia postępowania karnego przeciwko C.V. Radu.
- 26 Co się tyczy ponadto naruszenia praw podstawowych C.V. Radu, do którego jakoby miało dojść, to w ramach postępowania karnego przed sądem odsyłającym, sprzeciwiając się swojemu przekazaniu, C.V. Radu zdaje się twierdzić, iż przepisy decyzji ramowej 2002/584 nie pozwalają rumuńskim organom wykonującym nakaz na sprawdzenie, czy jego prawo do rzetelnego procesu, zasada domniemania niewinności i prawo do wolności, które wywodzi on z karty i z EKPC, były przestrzegane, w sytuacji gdy sporne europejskie nakazy aresztowania zostały wydane bez wezwania go do stawiennictwa oraz bez umożliwienia mu wynajęcia adwokata czy też przedstawienia argumentów na swoją obronę. Ciprian Vasile Radu zasadniczo powtórzył te zarzuty na rozprawie przed Trybunałem, która odbyła się w ramach niniejszego postępowania.
- 27 W tych okolicznościach cztery pierwsze pytania oraz pytanie szóste należy uznać za dopuszczalne.

Co do istoty

- 28 Jak wynika z pkt 16 niniejszego wyroku, wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykonania europejskich nakazów aresztowania wydanych nie w celu wykonania kary pozbawienia wolności, ale w celu przeprowadzenia postępowania karnego.
- 29 Z przekazanego Trybunałowi materiału, wskazanego w pkt 26 niniejszego wyroku, wynika, że w postępowaniu głównym osoba, której dotyczy wniosek – C.V. Radu – twierdzi, sprzeciwiając się swojemu przekazaniu, że organy, które wydały sporne europejskie nakazy aresztowania, zrobiły to, uprzednio go nie przesłuchawszy, co jest równoznaczne z naruszeniem art. 47 i 48 karty oraz art. 6 EKPC.
- 30 Prawdą jest, że w swoich pytaniach sąd odsyłający odnosi się także do art. 6 karty i art. 5 EKPC. Niemniej jednak w postanowieniu odsyłającym nie przedstawił on żadnego wyjaśnienia w tym względzie. Z materiałów dołączonych do postanowienia odsyłającego wynika ponadto, że C.V. Radu podniósł przed sądem prowadzącym postępowanie główne, iż sąd ten powinien odmówić wykonania europejskich nakazów aresztowania, „na mocy których został pozbawiony wolności”, gdyż nakazy te zostały wydane z pogwałceniem jego prawa do obrony. Argumentacja C.V. Radu dotycząca naruszenia art. 6 karty i art. 5 EKPC, do którego jakoby miało dojść w państwie członkowskim wydania nakazu, kłóci się więc z jego argumentacją odnoszącą się do naruszenia w tym państwie jego prawa do obrony.
- 31 Trzeba wobec tego stwierdzić, iż poprzez swoje cztery pierwsze pytania oraz poprzez swoje pytanie szóste, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży zasadniczo do ustalenia, czy decyzję ramową 2002/584 w związku z art. 47 i 48 karty oraz z art. 6 EKPC należy interpretować w ten sposób, że wykonujące nakaz organy sądowe mogą sprzeciwić się wykonaniu europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu przeprowadzenia postępowania karnego ze względu na to, iż przed wydaniem nakazu organy sądowe państwa jego wydania nie przesłuchały osoby, której dotyczy wniosek.

- 32 W tym względzie już na samym początku wypada stwierdzić, że prawo do przesłuchania, zagwarantowane w art. 6 EKPC, do którego odniósł się sąd odsyłający w swoich pytaniach, jest obecnie wyrażone w art. 47 i 48 karty. W związku z tym to właśnie na tych postanowieniach karty należy się opierać (zob. podobnie wyrok z dnia 6 listopada 2012 r. w sprawie C-199/11 Otis i in., pkt 46, 47 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 33 Trzeba też przypomnieć, że celem decyzji ramowej 2002/584, co wynika w szczególności z jej art. 1 ust. 1 i 2, a także z motywów 5 i 7, jest zastąpienie systemu wielostronnej ekstradycji między państwami członkowskimi systemem przekazywania między organami sądowymi osób skazanych bądź podejrzanych w celu wykonania wyroku lub przeprowadzenia postępowania karnego, przy czym ten drugi system jest oparty na zasadzie wzajemnego uznawania (zob. wyrok z dnia 5 września 2012 r. w sprawie C-42/11 Lopes Da Silva Jorge, pkt 28 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 34 Decyzja ramowa 2002/584 służy zatem, dzięki ustanowieniu nowego, prostszego i wydajniejszego systemu przekazywania osób skazanych lub podejrzanych o naruszenie przepisów ustawy karnej, ułatwieniu i przyspieszeniu współpracy sądowej, przyczyniając się w ten sposób do realizacji wyznaczonego Unii celu, jakim jest ustanowienie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w oparciu o wysoki stopień zaufania, jakie powinno istnieć między państwami członkowskimi (zob. podobnie wyrok z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie C-192/12 PPU West, pkt 53 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 35 Zgodnie z art. 1 ust. 2 decyzji ramowej 2002/584 państwa członkowskie są co do zasady zobowiązane do wykonania europejskiego nakazu aresztowania.
- 36 Trybunał orzekł już mianowicie, że zgodnie z przepisami decyzji ramowej 2002/584 państwa członkowskie mogą odmówić wykonania takiego nakazu wyłącznie w wymienionych w art. 3 tejże decyzji ramowej przypadkach obligatoryjnej odmowy oraz w przypadkach fakultatywnej odmowy wskazanych w jej art. 4 i 4a (zob. podobnie wyroki: z dnia 1 grudnia 2008 r. w sprawie C-388/08 PPU Leymann i Pustovarov, Zb.Orz. s. I-8983, pkt 51; a także z dnia 16 listopada 2010 r. w sprawie C-261/09 Mantello, Zb.Orz. s. I-11477, pkt 37). Organ sądowy państwa wykonania nakazu może ponadto uzależnić wykonanie europejskiego nakazu aresztowania tylko od spełnienia warunków określonych w art. 5 tejże decyzji ramowej.
- 37 Nie ulega wątpliwości, że zgodnie z art. 4a decyzji ramowej 2002/584 naruszenie prawa do obrony w trakcie procesu, który zakończył się skazaniem zaocznym, może, pod pewnymi warunkami, stanowić podstawę odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary pozbawienia wolności.
- 38 Niemniej jednak przypadek, w którym europejski nakaz aresztowania został wydany w celu przeprowadzenia postępowania karnego bez przesłuchania osoby, której dotyczy wniosek przez wydające nakaz organy sądowe, nie figuruje wśród podstaw odmowy wykonania tego nakazu przewidzianych przepisami decyzji ramowej 2002/584.
- 39 Wbrew temu, co twierdzi C.V. Radu, zapewnienie poszanowania art. 47 i 48 karty nie wymaga, aby organ sądowy państwa członkowskiego był uprawniony do odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu przeprowadzenia postępowania karnego ze względu na to, że osoba, której dotyczy wniosek, nie została przesłuchana przez wydające nakaz organy sądowe przed jego wydaniem.
- 40 Trzeba zauważyć, że gdyby wydające nakaz organy sądowe były zobowiązane do przesłuchania osoby, której dotyczy wniosek, przed wydaniem europejskiego nakazu aresztowania, obowiązek taki w nieunikniony sposób prowadziłby do zniweczenia systemu przekazywania ustanowionego decyzją

ramową 2002/584, a tym samym zakłócałby realizację przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, jako że wydaniu takiego nakazu aresztowania musi towarzyszyć pewien element zaskoczenia, między innymi po to, by uniemożliwić zainteresowanej osobie ewentualną ucieczkę.

- 41 W każdym jednak razie prawodawca Unii zapewnił poszanowanie prawa do przesłuchania w państwie członkowskim wykonania nakazu w taki sposób, by nie podważać skuteczności mechanizmu europejskiego nakazu aresztowania.
- 42 Z art. 8 i 15 decyzji ramowej 2002/584 wynika mianowicie, że przed wydaniem postanowienia o przekazaniu osoby, której dotyczy wniosek, w celu przeprowadzenia postępowania karnego, wykonujący nakaz organ sądowy musi dokonać swego rodzaju kontroli europejskiego nakazu aresztowania. Artykuł 13 owej decyzji ramowej przewiduje ponadto, że jeżeli osoba, której dotyczy wniosek, wyraża zgodę na przekazanie lub ewentualnie zrzeka się prawa do skorzystania z zasady szczególności, ma ona prawo do korzystania z pomocy prawnej. Co więcej, na mocy art. 14 i 19 decyzji ramowej 2002/584 osoba, której dotyczy wniosek, która nie wyraża zgody na swoje przekazanie i wobec której wydany został europejski nakaz aresztowania w celu przeprowadzenia postępowania karnego, ma prawo do przesłuchania przez wykonujący nakaz organ sądowy na warunkach ustalonych w drodze wzajemnego porozumienia z organem sądowym wydającym nakaz.
- 43 Wobec powyższego na cztery pierwsze pytania oraz na pytanie szóste trzeba odpowiedzieć, iż decyzję ramową 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że wykonującym nakaz organom sądowym nie przysługuje możliwość odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu przeprowadzenia postępowania karnego ze względu na to, że przed jego wydaniem osoba, której dotyczy wniosek, nie została przesłuchana w państwie członkowskim wydania nakazu.

W przedmiocie kosztów

- 44 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Decyzję ramową Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r., należy interpretować w ten sposób, że wykonującym nakaz organom sądowym nie przysługuje możliwość odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu przeprowadzenia postępowania karnego ze względu na to, że przed jego wydaniem osoba, której dotyczy wniosek, nie została przesłuchana w państwie członkowskim wydania nakazu.

Podpisy